

Handreiking verkorting van niet-bekostigde mbo-opleidingen

Informatie over ruimte in wet- en regelgeving MBO voor verkorting van de duur van een niet-bekostigde mbo-opleiding

Van: Kennispunt MBO i.s.m. het ministerie van OCW, de Inspectie van het Onderwijs en de MBO Raad, afgestemd met de NRTO.

Datum: februari 2018

Versie: 1.1 (aanpassing t.a.v. versie 1.0: de informatie over de Subsidieregeling Praktijkleren is aangepast: de voorwaarde dat de student tenminste 200 begeleide onderwijsuren heeft ontvangen is toegevoegd aan de tekst)

Contact: info@kennispuntmbo.nl

Voor wie is de publicatie?

De handreiking is bedoeld voor docenten, beleidsmedewerkers, managers en bestuurders van bekostigde en niet-bekostigde mbo-scholen die met niet-bekostigde verkorte opleidingstrajecten maatwerk willen bieden aan studenten die al de relevante kennis-, werkervaring en/of cognitieve vaardigheden bezitten.

Aanleiding en context

Studenten die al beschikken over de nodige relevante werkervaring, kennis en/of cognitieve vaardigheden, hebben minder tijd nodig om zich voor te bereiden op het examen van de opleiding. Met verkorting van niet-bekostigde opleidingen kunnen scholen de aantrekkelijkheid van het mbo voor deze studenten vergroten. Het bieden van dit maatwerk is van toenemend belang, zeker in het kader van een leven lang ontwikkelen.

Doel van deze handreiking is om scholen helderheid te bieden over wat er (al) kan binnen de context van de huidige wet wat betreft het verlenen van vrijstellingen en het verkorten van de duur van niet-bekostigde opleidingstrajecten voor studenten die dit aankunnen. Deze handreiking is opgesteld aan de hand van concrete vragen van mbo-scholen die via het Kennispunt MBO zijn opgehaald. OCW heeft, in afstemming met de Inspectie van het Onderwijs (hierna: inspectie), de antwoorden opgesteld.

De handreiking betreft de huidige stand van zaken. OCW verkent, op basis van gesprekken met scholen en in samenspraak met de MBO Raad en NRTO, of de huidige regels voor het verkorten mbo-opleidingen nog voldoen en zal in het voorjaar van 2019 hierover de balans opmaken.

Waar geeft deze handreiking antwoord op?

Studenten die al beschikken over de nodige relevante werkervaring, kennis en/of cognitieve vaardigheden hebben minder tijd nodig om zich voor te bereiden op het examen van de opleiding. Denk bijvoorbeeld aan volwassenen die het beroep al enige jaren in de praktijk uitoefenen, aan mbo-studenten die met een havodiploma of afgebroken hbo-opleiding instromen, of aan

doorstromers naar verwante opleidingen binnen het mbo.

Veel mbo-scholen geven hen mogelijkheden voor het sneller volgen van de opleiding en het eerder afleggen van het examen of zijn van plan dit te doen. Docenten, opleidingsmanagers en beleidsmedewerkers vinden vaak niet duidelijk welke ruimte er in wet- en regelgeving is voor dit type maatwerk. Deze handreiking geeft deze informatie en reikt handvatten aan. Deze handreiking bestaat uit een inleiding met de voor verkorting van niet-bekostigde opleidingen relevante wet- en regelgeving. Vervolgens wordt ingegaan op door mbo-scholen veel gestelde vragen.

In de handreiking wordt niet ingegaan op andere - even waardevolle - manieren van maatwerk voor studenten die al beschikken over de nodige relevante werkervaring, kennis en/of cognitieve vaardigheden. Zo kunnen scholen ook vrijstellingen voor examens verlenen of extra verdiepend of verbredend onderwijs aanbieden. Voor informatie over deze andere vormen van maatwerk wordt verwezen naar:

- www.onderwijsenexamining.nl, thema *examining*
- [Informatie over toptalenten in het mbo van de rijksoverheid](#)

Inleiding

Een niet-bekostigde mbo-school kan een mbo-opleiding, in drie leerwegen uitvoeren; de bol, bbl en de derde leerweg. De school ontvangt hiervoor geen bekostiging van het ministerie van OCW. De WEB biedt ook aan een bekostigde mbo-school de ruimte om een niet-bekostigde opleiding in de bol, bbl of in de derde leerweg uit te voeren.

Studenten aan een niet-bekostigde bol-opleiding komen in aanmerking voor studiefinanciering. Ook bedrijven, die als erkend leerbedrijf de beroepspraktijkvorming uitvoeren van een nietbekostigde bbl-opleiding, komen in aanmerking voor de regeling Subsidie Praktijkleren. De hoogte van deze subsidie hangt af van het aantal weken in het studiejaar waarin de student begeleiding krijgt van het leerbedrijf. Het leerbedrijf komt alleen in aanmerking voor deze subsidie als de bbl-student tenminste 200 begeleide onderwijsuren (BOT) heeft ontvangen.

Een niet-bekostigde mbo-school kan alleen een mbo-opleiding aanbieden (en een daarbij behorend mbo-diploma afgeven) nadat de school een diploma-erkenning heeft ontvangen voor die mbo-opleiding. Anders dan een bekostigde mbo-school moet een niet-bekostigde mbo-school voor elke kwalificatie afzonderlijk een diploma-erkenning aanvragen bij DUO.

Verkorting van niet-bekostigde mbo-opleidingen

Niet-bekostigde mbo-scholen, studenten en werkgevers willen graag een niet-bekostigd verkort opleidingstraject voor studenten die dit aankunnen. Bijvoorbeeld als een student:

- al beschikt over relevante werkervaring van substantiële omvang
- al een opleiding of cursus heeft gevolgd die deels overlapt met de te volgen nietbekostigde mbo-opleiding; Dit kunnen zijn 'overstappers' en/of 'doorstromers' vanuit een andere mbo-opleiding, instromers die al een relevante (branche)opleiding of cursus hebben gevolgd, of havisten die al vak(ken) hebben gevolgd die ook bij de te volgen opleiding aan bod komen
- beschikt over hogere cognitieve vaardigheden (bijvoorbeeld doordat hij een diploma bezit van een hogere vooropleiding dan als minimale vooropleidingseis voor de te volgen mboopleiding is vereist) en te verwachten is dat hij nieuwe leerinhouden zich sneller zal eigen maken

- tijdens de opleiding laat zien dat hij, al eerder dan in het onderwijsprogramma geprogrammeerd, toe is aan het afleggen van het examen omdat hij de benodigde kennis, vaardigheden en competenties al beheerst.

Scholen bieden op verschillende manieren niet-bekostigde verkorte opleidingstrajecten aan voor deze doelgroepen. Zo stellen scholen een verkort opleidingstraject op voor een bepaalde groep studenten, of bieden zij voor alle studenten een onderwijsprogramma aan waarbij de examenmomenten flexibel in te vullen zijn, afhankelijk van het leertempo van de student. Een aantal goed presterende studenten krijgt dan de gelegenheid om de opleiding eerder af te ronden. Verkorte trajecten worden ook wel eens versnelde opleidingen of sprinttrajecten genoemd.

De WEB biedt voor het niet-bekostigd onderwijs (bol, bbl en de derde leerweg) meer ruimte voor het verkorten van mbo-opleidingen dan voor het bekostigd onderwijs. Ook bekostigde mbo-scholen kiezen er daarom, in overleg met werkgever en student, soms bewust voor uitvoering van een nietbekostigde opleiding in de derde leerweg. Uitgangspunt blijft dat de verkorting passend is voor de studenten die de niet-bekostigde mbo-opleiding volgen. Zie: [artikel 1.4.1](#), eerste lid, lid 1a uit de WEB.

Hierna wordt, aan de hand van vragen en antwoorden, bovengenoemde uitgangspunten geconcretiseerd.

Vragen en antwoorden

1. Wat zijn de mogelijkheden voor verkorting in niet-bekostigde bol- en bbl-opleidingen? De

school stelt de studieduur van het onderwijsprogramma van een niet-bekostigde bol- en bbl-opleiding van tevoren vast. De school is daarbij niet gebonden aan de studieduur zoals die voor bekostigde opleidingen wordt voorgeschreven maar is vrij om naar eigen inzicht een studieduur vast te stellen en berekent het aantal uren onderwijstijd vervolgens naar rato. Het onderwijsprogramma (en de examens) dienen te voldoen aan de kwaliteitseisen zoals die beschreven zijn in de WEB.

Individuele afwijkingen op het reguliere onderwijsprogramma (al dan niet naar rato berekend) zijn ook mogelijk. Voor niet-bekostigde bol- en bbl-opleidingen geldt deels dezelfde ruimte in wet- en regelgeving als voor bekostigde bol- en bbl-opleidingen. De antwoorden op vragen 1 t/m 7 van de handreiking [Verkorting bekostigde mbo-opleidingen](#) zijn hier ook van toepassing.

Ook hebben niet-bekostigde mbo-scholen de mogelijkheid om een regulier verkort onderwijsprogramma op te stellen dat afwijkt van het voorgeschreven aantal onderwijsuren (incl. de verhouding bot- en bpv-uren) en de daaruit voortvloeiende verkorting van de studieduur. Dit verkorte programma wordt dan vastgelegd in een OER. Deze ruimte hebben scholen op basis van [artikel 7.2.7](#), derde en vierde lid, van de WEB. Hiervoor moet de betreffende opleiding wel aan bepaalde voorwaarden voldoen:

- de opleiding moet aantoonbaar van goede kwaliteit zijn
- indien de niet-bekostigde mbo-school een studentenraad heeft (dit is niet verplicht), heeft de studentenraad ingestemd met de afwijking van de urennorm
- het schoolbestuur legt verantwoording af over de uren in het verslag van werkzaamheden.

Meer informatie over de naar rato berekening van de urennorm is te vinden in de handreiking van NRTO:

Verkorte opleidingen: Handreiking naar rato berekening van de urennorm.

2. Welke ruimte voor verkorte opleidingstrajecten biedt de derde leerweg?

Voor een mbo-opleiding in de derde leerweg gelden geen voorschriften voor onderwijsuren of studieduur. Het onderwijsprogramma en de examens moeten wel voldoen aan de kwaliteitseisen zoals gesteld in de WEB. Ook wordt verwacht dat het aantal onderwijsuren en de studieduur van de opleiding in de derde leerweg past bij de student die deze opleiding volgt. De mbo-school moet zich hierover kunnen verantwoorden naar de inspectie.

Zowel bekostigde als niet-bekostigde mbo-scholen kunnen een mbo-opleiding in de derde leerweg aanbieden. De school moet wel eerst bij DUO een erkenning voor de derde leerweg aanvragen. Voor mbo-scholen met een BRIN-nummer is een verkorte procedure van toepassing als het gaat om een opleiding(en) binnen het bestaande onderwijsaanbod van de school.

Meer informatie over de aanvraagprocedure is te vinden bij DUO: Diploma-erkenning aanvragen - MBO.

3. Is bij verkorte niet-bekostigde opleidingen het toelatingsrecht van toepassing? Nee, het toelatingsrecht en het bindend studieadvies is alleen van toepassing voor bekostigde mbo-opleidingen.

4. Mag een school een niet-bekostigde opleiding enkel verkort aanbieden?

Ja, een school mag een niet-bekostigde mbo-opleiding enkel verkort aanbieden. Het is niet nodig dat de school die mbo-opleiding ook in een regulier opleidingsprogramma aanbiedt. De wettelijke studieduur geldt op grond van artikel 1.4.1 van de WEB namelijk niet voor niet-bekostigde opleidingen in de bol, bbl en de derde leerweg.

5. Kan een deel van een niet-bekostigde mbo-opleidingen ook worden verkort?

Ja, dit kan. Bij een niet-bekostigde mbo-opleiding kunnen studenten een onderwijsovereenkomst afsluiten voor een deel van die mbo-opleiding, bijvoorbeeld een deel dat kan worden afgesloten met een mbo-certificaat. Een mbo-school kan ook dit deel van de opleiding verkorten.

Meer informatie over mbo-certificaten is te vinden in de handreiking mbo-certificaten: www.onderwijsenexaminering.nl, Handreiking: meer weten over certificaten.

Heeft u specifieke vragen over verkorting van mbo-opleidingen in de bol en bbl? In de handreiking "Verkorting bekostigde mbo-opleidingen" wordt uitgebreidere informatie gegeven over de ruimte voor verkorting in de leerwegen bol en bbl. De handreiking kunt u vinden op www.onderwijsenexaminering.nl. Deze handreiking is daarom ook interessant voor medewerkers van niet-bekostigde instellingen die deze leerwegen aanbieden.

Blijft uw vraag onbeantwoord? Neem dan contact op met het Kennispunt MBO. info@kennispuntmbo.nl.

Voor gebruikte begrippen: zie [begrippenkader](#) voor de betekenis.